

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6Co/101/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5715200497
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Yvetta Dzugasová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2016:5715200497.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Yvetty Dzugasovej a členov senátu JUDr. Jany Urbanovej a JUDr. Adriany Gallovej, v právnej veci navrhovateľky : R. U., rod. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. - M., N. XXXX/X, zastúpená JUDr. Mariánom Ševčíkom, CSc., advokátom so sídlom T. XX, H., proti odporcovi: S. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom D., Ul. C. č. XXX, zastúpený JUDr. Gabrielou Kľačanovou, advokátkou so sídlom v I., Ul. A. Y. č. XX, v konaní o určenie príspevku na výživu rozvedenej manželky, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 7C/25/2015-76 zo dňa 12. októbra 2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Martin č. k. 7C/25/2015-76 zo dňa 12. októbra 2015 potvrdzuje.

Navrhovateľka je povinná nahradiť odporcovi trovy odvolacieho konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 89,91 Eur na účet právnej zástupkyne odporcu JUDr. Gabriely Kľačanovej, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol návrh navrhovateľky, ktorým sa domáhala určenia príspevku na výživu rozvedenej manželky v sume 1.000,00 Eur mesačne. Navrhovateľke tiež uložil povinnosť uhradiť na účet právnej zástupkyne odporcu trovy konania odporcu v sume 179,44 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že manželstvo účastníkov bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Martin sp. zn. 7C/282/2010, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 13.01.2011. Z predložených dokladov mal súd preukázané, že navrhovateľkin mesačný príjem netto dosahuje výšku 752,35 Eur. Odporca pracuje ako taxikár s mesačným netto zárobkom za obdobie december 2014 až máj 2015 v sume 474,37 Eur. Jeho mzda za hodinu je 2,65 Eur, navyše poberá výsluhový dôchodok vo výške 291,80 Eur.

3. S poukazom na ust. § 72 ods. 1 Zákona o rodine okresný súd dospel k záveru, že povinnosť prispievať na výživu rozvedenej manželky, teda navrhovateľky by prichádzala do úvahy len v tom prípade, keby nebola schopná sama sa živiť v dôsledku zdravotného stavu, resp. neschopnosti pracovať, prípadne by mala v starostlivosti invalidné dieťa a pod. Navrhovateľka je schopná sama sa živiť, čo dosvedčuje jej zárobok, ktorý je vyšší ako u odporcu. Samotná skutočnosť, že navrhovateľka uhrádza exekúcie ohľadne dlhov, ktoré vznikli za trvania manželstva s odporcom, neodôvodňuje priznať príspevok na jej výživu. Dlhy, ktoré vznikli za trvania manželstva, a ktoré spláca na základe exekúcie navrhovateľka, bolo možné riešiť vyporiadaním bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Z uvedených dôvodov, keďže podľa názoru súdu nevyporiadané bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nemôže byť dôvodom na priznanie

príspevku na výživu rozvedenej manželky, súd návrh navrhovateľky zamietol, keďže bolo preukázané, že je schopná sama sa živiť.

4. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a uložil navrhovateľke povinnosť uhradiť na účet právneho zástupcu odporcu trovy konania v sume 179,44 Eur, ktoré pozostávajú z 2 úkonov právnej pomoci po 81,33 Eur a 2x režijný paušál po 8,39 Eur, to všetko v súlade s Vyhláškou č. 655/2004 Z.z.

5. Proti tomuto rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľka, ktorá žiadala rozsudok okresného súdu zmeniť a žalobnému návrhu v celom rozsahu vyhovieť, alternatívne navrhla rozsudok okresného súdu zrušiť a vec vrátiť na nové prejednanie a rozhodnutie v tejto veci. Zároveň si uplatnila náhradu trov konania. Rozhodnutie okresného súdu považovala za nesprávne, keďže súd vykonané dôkazy nevyhodnotil jednotlivo a v celkových súvislostiach, rozhodnutie je predčasné a unáhlené. Mala za to, že na jej strane bol riadne preukázaný právny titul, keďže zo svojho príjmu jej zostáva suma 260,00 Eur, pričom z tejto sumy musí ešte financovať svoju maloletú dcéru. Odporca na pojednávaní potvrdil, že medzi účastníkmi existovala dohoda, že práve odporca bude splácať dlžoby, ktoré vznikli počas ich manželstva avšak doteraz ich spláca iba navrhovateľka, a to z dôvodu, že odporca nepreberá poшту. Práve uvedené dlžoby boli dôvodom pre podanie žalobného návrhu. V nadväznosti na uvedené z vykonaného dokazovania vyplynula tá skutočnosť, že navrhovateľka nie je schopná sama sa živiť práve vzhľadom na dlhy, ktoré spláca za odporcu, pričom existenciu uvedených dlhov odporca potvrdil, rovnako ako potvrdil ich vzájomnú dohodu, že tieto dlhy bude uhrádzať on, pretože finančné prostriedky spotreboval pre seba. Skutočnosť, že v zákonom stanovenej lehote nedošlo k vyporiadaniu BSM nie je možné pripísať na ťarchu navrhovateľky, pretože navrhovateľka vychádzala z ústnej dohody medzi účastníkmi. Súd neskúmal žiadnym spôsobom, čo predstavuje odporcom uvádzaný „papierový príjem 400,00 Eur“, ktorý odporca v konaní ani nevydokladoval. V ďalšej časti odvolania namietala, že príslušné Centrum právnej pomoci neuviedlo, na základe čoho vyhodnotilo, že odporca je v hmotnej núdzi, a to v súvislosti s tým, že práve tejto organizácii sa majú platiť trovy konania.

6. Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky žiadal rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť a zároveň si uplatnil právo na náhradu trov odvolacieho konania v celkovej výške 89,91 Eur, ktoré predstavujú trovy právneho zastúpenia za vypracovanie vyjadrenia k odvolaniu navrhovateľky. Odvolanie navrhovateľky označil za nedôvodné, a to práve s poukazom na Zákon o rodine, ktorý striktno podmieňuje priznanie príspevku na výživu rozvedeného manžela tou okolnosťou, že rozvedený manžel nie je schopný sám sa živiť, čo nie je prípad navrhovateľky. Samotná navrhovateľka predložila dôkazy o tom, že je riadne zamestnaná a dosahuje stabilný príjem 1.200,00 Eur brutto. Príjem navrhovateľky je teda niekoľkonásobne vyšší ako mesačný príjem odporcu. Navrhovateľka v odvolaní uviedla, že jej z príjmu zostáva len suma 260,00 Eur, pričom z tejto musí financovať svoju maloletú dcéru. Dcéra navrhovateľky Z. D. je narodená XX.XX.XXXX, t.j. má 19,5 roka. Naviac nejedná sa o dcéru účastníkov konania, ale o dcéru navrhovateľky z prvého manželstva s iným mužom. Odporca má vedomosť, že navrhovateľka v súčasnej dobe opätovne udržiava partnerský vzťah so svojim prvým manželom, t.j. otcom svojej dcéry. Nemožno očakávať, že sa odporca bude finančne podieľať na úhrade životných nákladov jej dcéry tak ako tomu bolo za trvania ich manželstva, keďže odporca nie je biologickým otcom tohto dieťaťa. Odporca pracoval ako profesionálny vojak, navrhovateľka ho obvinila, že sexuálne zneužíva jej maloletú dcéru Z. D., pričom obvinenie bolo nepravdivé a bol spod obvinenia i obžaloby v celom rozsahu oslobodený. S prihladnutím na trestné stíhanie jeho osoby bol nútený ukončiť svoje povolanie profesionálneho vojaka a v súčasnej dobe pracuje ako taxikár, keď jeho príjem je niekoľkonásobne nižší ako v čase, keď pôsobil ako profesionálny vojak. Pokiaľ navrhovateľka poukazuje na úvery z banky, odporca uviedol, že úver účastníci brali spoločne za trvania manželstva na rekonštrukciu bytu matky navrhovateľky, t.j. nejedná sa výlučne o záväzok odporcu. Namietal tvrdenie z odvolania, že nedokladoval svoj príjem. Riadne v súdnom konaní predložil pracovnú zmluvu so zamestnávateľom Marián Balga - MB Taxi, so sídlom Dlhá 2671/1, Vrútky ako aj dodatok k nej, potvrdenie o príjme zo dňa 30.06.2015, riadne preukázal výšku výsluhového dôchodku vo výške 291,80 Eur. Petit, ktorý v rámci odvolacieho konania navrhovateľka uviedla označil za neurčitý, pretože naďalej zastáva právny názor, v zmysle ktorého v predmetnej právnej veci neboli zo strany navrhovateľky splnené základné hmotno-právne podmienky pre priznanie príspevku na výživu rozvedeného manžela tak ako to vyžaduje Zákon o rodine v ust. § 72 a § 73.

7. Navrhovateľka v stanovisku k vyjadreniu odporcu uviedla, že tvrdenia uvádzané odporcom vo vyjadrení zo dňa 31.01.2016 neobstoja. Opätovne zdôraznila, že z vykonaných dôkazov ako aj z

výpovede samotnej navrhovateľky jasne vyplynula tá skutočnosť, že navrhovateľka nie je schopná sama sa živiť, čo je dôsledok práve konania odporcu. V danom prípade nie je možné na úkor navrhovateľky pripisovať jej snahu zaobstarať si svoj vlastný príjem. Zo Zákona o rodine vyplýva, že rozvedená manželka má právo na porovnateľnú životnú úroveň ako rozvedený manžel na čas po rozvoze, pričom v tomto prípade rozvod manželstva zapríčinil svojim konaním sám odporca a jeho tvrdenia v tejto súvislosti neobstoja. Tvrdenia odporcu o čerpaných úveroch počas trvania manželstva označila za nepravdivé a účelové a zdôraznila, že z jej strany boli splnené všetky zákonné hmotno-právne podmienky pre priznanie príspevku na výživu rozvedeného manžela v súlade s ustanoveniami Zákona o rodine.

8. Krajský súd, ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas a smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, podľa § 212 ods. 1 O.s.p. preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní a po preskúmaní ho bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§214 ods. 2 O.s.p. za použitia ust. § 156 ods. 3 O.s.p.) ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

9. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že okresný súd v prejednávanej veci zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností, na podklade vykonaného dokazovania dospel ku správnym skutkovým zisteniam a návrh žalobkyne o určenie príspevku na výživu rozvedeného manžela aj správne právne posúdil. Nakoľko i odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku napadnutého odvolaním zodpovedá kritériám uvedeným v ust. § 157 ods. 2 O.s.p., odvolací súd podľa § 219 ods. 2 O.s.p. konštatuje správnosť týchto dôvodov a v podstatných bodoch na ne odkazuje.

10. Súčasne odvolací súd preskúmal námietky navrhovateľky uvedené v opravnom prostriedku a po ich preskúmaní dospel k záveru, že tieto nie sú dôvodné.

11. Vo všeobecnosti odvolací súd dáva do pozornosti a uvádza, že zánikom manželstva zanikajú všetky osobné a osobno-majetkové práva a povinnosti manželov. Zaniká teda aj vzájomná vyživovacia povinnosť medzi manželmi, ktorá má manželom zabezpečiť zásadne rovnakú životnú úroveň. Solidarita ako charakteristický znak manželských vzťahov sa ale môže v obmedzenej podobe preniesť aj do času po zániku manželstva, avšak len za podmienok určených v ust. § 72 Zákona o rodine. V zmysle odporúčaní európskej legislatívy (odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy členských štátom o zabezpečení po rozvoze č. 1/1989) by ale mali členské štáty Rady Európy vychádzať z princípu ekonomickej nezávislosti oboch manželov po rozvoze a uprednostňovať v právnej úprave zabezpečenie uspokojovania potrieb bývalých manželov v prvom rade spravodlivým vysporiadaním nárokov zo spoločného majetku, resp. priznaním primeraného dielu z majetku druhého manžela. Alimentačná povinnosť by preto mala byť po zániku manželstva skôr výnimkou. Dôvodom pre priznanie príspevku teda nie je rozdiel v životnej úrovni bývalých manželov po rozvoze manželstva ani skutočnosť, že žalobkyňa (hoci aj výrazne) klesla životná úroveň oproti obdobiu pred zánikom manželstva a ani to, že si vlastnou prácou nedokáže zarobiť dostatok prostriedkov na uspokojovanie potrieb v rozsahu ako za trvania manželstva. Jedinou relevantnou skutočnosťou môže byť fakt, že bývalý manžel nie je schopný sám sa primerane živiť. Životná úroveň bývalých manželov sa však neskúma ani neporovnáva.

12. Ak z vykonaného dokazovania vyplýva, že navrhovateľka riadne pracuje a má uzatvorený pracovný pomer na dobu neurčitú s priemerným čistým mesačným príjmom za obdobie od októbra 2014 do marca 2015 vo výške 752,35 Eur, nemožno bez ďalšieho považovať jej nárok za opodstatnený. Navrhovateľka nepreukázala, že nie je schopná sama sa živiť, a to či už zo subjektívnych alebo objektívnych dôvodov (zlý zdravotný stav, žiadna kvalifikácia, strata zamestnania, výkon osobnej starostlivosti o maloleté dieťa, resp. dieťa, ktoré vyžaduje nepretržitú opateru a pod.). Existencia dlhov, ktoré vznikli za trvania manželstva, a ktoré aktuálne spláca navrhovateľka, nemožno považovať za relevantnú skutočnosť vo vzťahu k predmetu konania. Príspevok na výživu rozvedeného manžela nemá mať charakter sankčného výživného, súd ho preto nemôže priznať len z dôvodu, že druhý manžel nepochybne alebo prevažne rozvrat manželských vzťahov zaviniel. Z hľadiska rozhodovania súdu o príspevku na výživu rozvedeného manžela je relevantné to, z akých dôvodov došlo k rozvratu manželstva len s ohľadom na ust. § 75 ods. 2 Zákona o rodine, podľa ktorého by súd právo na príspevok nepriznal, ak by to odporovalo dobrým mravom, a to ani v prípade, ak by bola splnená podmienka odkázanosti na strane navrhovateľky a zároveň aj podmienka schopnosti poskytnúť príspevok na strane odporcu.

13. S poukazom na ust. § 219 ods. 1 a 2 O.s.p., ktoré tvorili základ potvrdzujúceho rozhodnutia v danej odvolacej veci, odvolací súd vyhodnotil rozsah a dôvody odvolania vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu po tom ako sa oboznámil s obsahom súdneho spisu a s prihliadnutím na uvedené zákonné ustanovenia dospel k záveru, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie napadnutého výroku rozsudku súdu prvého stupňa ako je to vyjadrené vo výrokovej časti jeho rozhodnutia. Aj podľa názoru odvolacieho súdu návrh navrhovateľky, ktorým sa domáhala voči odporcovi určenie príspevku na výživu rozvedeného manžela, nie je dôvodný, a to z dôvodov uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku. Podľa názoru odvolacieho súdu v danej veci okresný súd postupoval v súlade s ust. § 132 O.s.p., podľa ktorého dôkazy súd vyhodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivosť prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Úvaha okresného súdu v prejednávanej veci nebola ľubovoľná, ale vychádzala z dostatočne zisteného skutkového stavu a zodpovedala skutočnostiam, ktoré boli v dokazovaní zistené, vyhodnotenie a závery okresného súdu neboli v rozpore s tým, čo bolo v konaní preukázané ani v rozpore s formálnou logikou. Navyiac, okresný súd výsledky hodnotenia dôkazov zahrnul aj do odôvodnenia napadnutého rozsudku a v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. dostatočne vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za rozhodné, preukázané, a z ktorých dôkazov vychádzal, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil.

14. Súčasne odvolací súd konštatuje aj správnosť napadnutého rozsudku vo výroku o trovách konania.

15. Na základe uvedených skutočností a dôvodov odvolací súd rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil.

16. O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. Odvolateľka - navrhovateľka nemala v tomto štádiu konania úspech, a preto nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Naproti tomu úspešný odporca si náhradu trov aktuálneho odvolacieho konania uplatnil vo vyjadrení k podanému odvolaniu. Trovy odvolacieho konania predstavujú trovy právneho zastúpenia za vypracovanie vyjadrenia k odvolaniu navrhovateľky vo výške 81,33 Eur + režijný paušál 8,58 Eur v súlade s Vyhláškou č. 655/2004 Z.z. Odvolací súd uložil navrhovateľke povinnosť uhradiť trovy právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu odporcu v súlade s ust. § 149 ods. 1 O.s.p. Na okraj odvolací súd poznamenáva, že odporca nebol zastúpený v prejednávanej veci Centrom právnej pomoci.

17. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané pred 01.07.2016, t.j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, čomu zodpovedá i procesný postup a rozhodovanie odvolacieho súdu. K písomnému vypracovaniu rozsudku však dochádza za účinnosti „nového“ procesného predpisu - zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok. Vzhľadom k nie celkom jednoznačným prechodným ustanoveniam (osobitne § 470 ods. 1, ods. 2 veta prvá CSP) odvolací súd v rámci písomného vyhotovenia rozsudku čiastočne zohľadnil aj aktuálnu právnu úpravu; napr. číslovanie odsekov odôvodnenia, poučenie o (ne)prípustnosti dovolania.

18. Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie n i e j e prípustné.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 CSP)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)